

Leeftijdsgrens tabak

Inspectieresultaten 2018

Deze factsheet beschrijft de resultaten van het toezicht op naleving van de leeftijdsgrens in 2018.

Om de verkrijgbaarheid van tabak, dampwaren (e-sigaretten en e-liquids) en kruidenrookproducten voor jongeren te beperken geldt voor de verkoop van deze producten een leeftijdsgrens van 18 jaar. De NVWA houdt toezicht op de naleving van deze wetgeving. Jaarlijks worden risicogerichte controles uitgevoerd bij de diverse verkooppunten om na te

gaan of de verkopers zich aan de regels houden. Bij overtreding van de regels wordt handhavend opgetreden.

In deze factsheet worden de resultaten van de in 2018 uitgevoerde leeftijdsgrenscontroles weergegeven en toegelicht.

Wetgeving

Artikel 8 van de Tabaks- en rookwarenwet bepaalt, dat het verboden is tabaksproducten, dampwaren en kruidenrookproducten te verstrekken aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Deze vaststelling vindt plaats aan de hand van een officieel identiteitsbewijs.

Voor tabaksautomaten gelden aanvullende eisen. Deze zijn opgenomen in het Tabaks- en rookwarenbesluit. De NVWA controleert of de automaat:

- in het zicht staat van de exploitant of zijn personeel;
- niet buiten staat;
- voorzien is van een vergrendelingsmechanisme dat op een juiste wijze gebruikt wordt.

Achtergrond

Jaarlijks voert de NVWA leeftijdsgrenscontroles uit met als doel de naleving van de wet- en regelgeving te bevorderen. Naast de interventies van de NVWA worden er andere instrumenten ingezet door andere organisaties die bijdragen aan deze doelstelling. Periodiek wordt nagegaan of het totale pakket aan activiteiten tot een hogere naleving leidt. In 2018 is in dit kader een onderzoek uitgevoerd door bureau Intraval¹ (Monitor Kopen tabak door jongeren). De NVWA richt haar toezicht mede in op basis van de resultaten van de naleefonderzoeken.

¹ Kruize A. Monitor Kopen tabak door jongeren, Metingen 2016 en 2018, Breuer & Intraval

Werkwijze

De leeftijdsgrenscontroles worden uitgevoerd door jonge NVWA-toezichthouders (het flexteam). De controles worden risicogericht uitgevoerd bij verschillende soorten bedrijven, zoals horecabedrijven, levensmiddelenbedrijven, tabaksspeciaalzaken en tankstations. Bij de selectie van de te controleren bedrijven gaan de toezichthouders op zoek naar locaties waar jongeren zich in bepaalde tijdvakken bevinden en mogelijk tabak en dampwaren gaan kopen. Dit kan bijvoorbeeld in de buurt van een school zijn tijdens pauzes of na schooltijd, of op/in de nabijheid van een evenement of een uitgaansgebied. Ook spreken de toezichthouders jeugd aan op straat om informatie te verzamelen over locaties waar jongeren tabak kopen. Daarnaast worden controles uitgevoerd naar aanleiding van meldingen en signalen.

De controle wordt op een onopvallende wijze uitgevoerd. Tijdens deze controles wordt beoordeeld of de ondernemer zich aan de leeftijdsgrens houdt bij de verkoop van tabak en dampwaren. In geval van een overtreding wordt een boete opgelegd.

Het is verboden op basis van de Tabaks- en rookwarenwet sigaretten los te verkopen. Dit aspect wordt ook meegenomen tijdens de controles. Bij overtreding wordt een boete opgelegd.

Resultaten

In 2018 zijn er 4.923 risicogerichte leeftijdsgrenscontroles uitgevoerd. Het betrof controles waar daadwerkelijk jeugd aanwezig was. Tijdens deze controles is 589 keer waargenomen dat een persoon, die niet onmiskenbaar de leeftijd van 18 jaar had bereikt, tabak/aanverwant product probeerde te kopen (kooppoging). Tijdens een kooppoging kan beoordeeld worden of de verkoper op een correcte wijze de leeftijd van de koper vaststelt en vervolgens de verkoop weigert als de persoon nog geen 18 jaar blijkt te zijn. Bij 139 (24%) van de kooppogingen werd een overtreding geconstateerd. De leeftijd van de koper (niet onmiskenbaar 18 jaar) werd niet, of niet goed vastgesteld. In deze gevallen zijn boetes opgelegd. Eenmaal betrof het de verkoop van een e-sigaret.

sector	controles (doelgroep aanwezig)	kooppoging	maatregelen (aantal)	percentage maatregelen
horeca	1.382	110	42	38
levensmiddelenzaak	944	172	46	27
tabaksspeciaalzaak	1.161	144	31	22
tankstation	923	112	11	10
overige bedrijven*	513	51	9	18
totaal	4.923	589	139	24

Tabel 1: Resultaten leeftijdsgrensinspecties

**Onder deze categorie vallen onder andere videotheken, kiosken, bel/internetwinkels, e-sigarettenwinkels en drogisterijen.*

Het maatregelpercentage verschilt per branche. Dit percentage is, net als het voorgaande jaar, het hoogst bij de horeca, waar bij 38% van de kooppogingen een boete is opgelegd. Het grootste deel van de inspecties in de horeca is uitgevoerd bij cafetaria's. De categorie levensmiddelenzaken, maatregelpercentage 27%, bestaat uit supermarkten en avond- en buurtwinkels. Bij tabaksspeciaalzaken is het maatregelpercentage 22%. Voor beide categorieën bedrijven geldt dat de formulebedrijven de regels beter naleven. Bij tankstations is het maatregelpercentage met 10% het laagst. Bij 6 van de in totaal 139 opgemaakte maatregelen voor de leeftijdsgrens (4,3%) betrof het een verkoop via een tabaksautomaat.

Losse verkoop

Tijdens de leeftijdsgrenscontroles is 23 keer geconstateerd dat er losse sigaretten werden verkocht. Hiervoor zijn boetes opgemaakt. Een bedrijf heeft een boete gekregen voor het gratis verstrekken van rookwaar.

Three strikes out

In 2018 is de three strikes out maatregel 2 keer opgelegd. Het betrof een tabaksspeciaalzaak, waar deze maatregel tweemaal is opgelegd.

Conclusie

In 2018 zijn er 4.923 leeftijdsgrenscontroles uitgevoerd, waarbij 139 boetes zijn opgelegd. In de horeca is het maatregelpercentage het hoogst. Bij 38% van de inspecties in de horeca, waar sprake was van een kooppoging door jongeren, is een boete opgelegd. Het betrof hier met name cafetaria's. Het maatregelpercentage is bij de tankstations het laagst (10%).

In 2019 wordt het risicogerichte toezicht op de leeftijdsgrens voortgezet. Daarnaast wordt een nieuwe toezichtmethode ontwikkeld, waarbij gebruik gemaakt gaat worden van testkopers.

Dit is een uitgave van:
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Catharijnesingel 59 | Postbus 43006 | 3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl
mei 2019